

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

11 An nulla præcepta moralia quæ extra Decalogum vagantur,
congruenter tum distinguantur, tum etiam ad eu[n]dem reducantur
Decalogum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

tionem omnium mandatorū afferere. Tamen & qui in peccato opera exequitur moraliter bona eadem in gloriam Dei facit naturali modo. Quare tertius sensus eorundem verborum est vt nulli operi alium finem quam Deum præstituamus sed cuncta eo sine exequamur ad quem creata sūt, quod vtique præceptum quantum ad substantiam operis etiam extra gratiam impletur. Ad tertium respondetur quod cum nemo valeat compleere præcepta, nisi & ipsum quoque charitatis, quando occurrerit, expleat, & hoc absque gratia perfici nequeat, sit vt neque sine illa possimus implere omnia. At vero quamuis hic, vbi de modo charitatis sanctus Thomas tractabat, hac fuerit contentus solutione, nihilominus neq; alia vniuersa mandata potest homo post lapsum naturæ per peccatum Adæ absque speciali Dei munere implere. Superius enim sicui infirmi qui possunt aliquot passus gradi, non tamen plurimos progredi. Et ideo licet possimus vnum aut alterum nostræ præ naturæ morale bonum præstare diu tamen stare non valeamus, quin decidamus. Hoc Concil. autem lib. 1. de natu & gratia, ca. 22. latissime ex dictis Augustini Conciliorumq; Mileuitani & Arausiaci constabiliuimus, per que doctrinam eiusdem sancti doctoris l. 2. q. 109. explicauimus.

ARTICVLVS III.

Vtrum alia præcepta moralia quæ ex ipsa Decalogum vagantur, conuenienter sum distinguantur, tum etiam ad eundem reducantur Decalogum.

Hic articulus superioribus sæpe desideratus est ac insignatus, quo explicitur numeri sufficiens Decalogi, eiq; annexarū moralium præceptionem. Arguitur ergo, quod non fuerint alia moralia præcepta præter decem illa necessaria. Omnis n. lex & propheta, vt Mat. 22. afferuit Christus ex duobus illis pendens, charitatis Dei & proximi, Prius autem illorum abunde prioritabula explicatur, postterius uero postterior, ergo nulla sunt insuper necessaria. Secundo arguitur, si alijs opus fuisset præceptis, hoc esset uel tanquam generalibus, uel tan-

quam specialium ipsorum determinacionibus, non quidem tanquam generalibus, quia maxima illa duo non erant explicitū necessaria, sed sunt, vt dicebamus, decalogi præuia principia conclusionis autem generales, omnes sunt in Decalogo. Neque vero opus erat moralibus alijs tanquam generalium determinationibus, nam vt antea ostensum est, determinationes moralium præceptorum ad ceremoniam pertinent, atque ad iudicialia. Tertio arguitur contra sufficientiam eorundem præceptorum. Præcepta moralia (vt supra constitutum est) debent institui de vniuersis virtutum actibus, ergo sicut in lege extant præter Decalogum præcepta pertinentia ad liberalitatem, misericordiam, castitatem & laetitiam: ita etiam deberent adhiberi præcepta de fortitudine, de temperantia, & de huiusmodi virtutibus quæ sunt hominis ad se ipsum, & tamen non inveniuntur, ergo non satis lege veteri de omnibus cautum est. In contrarium facit Davidicum illud testimonium: Lex Domini immaculata conuertens animas. Quo docetur, vniuersa prohibuisse mala, quibus anima maculatur vniuersaque præcepisse bona quibus conuertitur, ergo cum non sint cuncta in Decalogo, sit vt sparsim alijs in locis habeatur, que in ipsum reducuntur.

Initium huius soluendæ quæstionis ex superioribus sumendum est. In primis supponenda est distinctio ceremonialium, iudicialiumque à moralibus, nempe quod ceremonialia & iudicialia ex sola diuina institutione vim habent, sicut in republica leges humanae. Non enim sunt de illis, quæ sunt iussa, quia bona, aut prohibita, quia mala, sed de his quæ antequam iubeantur, aut prohibeantur, nihil referebant. Sed (ut ait s. Ethi. Aristot.) quia constituta sunt, referunt, id est eo sunt bona, quia iussa, & mala, quia prohibita. De quibus ideo impræsentiarum nullus habetur sermo. Moralium uero non ex institutione solum, sed dictamine naturalis rationis, seclusa alia lege, vim habent & energiam ligandi. Sunt autem in triplici ordine. Quædam n. existunt conuulsissima ac perinde patentissima principia, quæ ideo nullius indigent editionis, sicuti mandata de dilectione Dei & proximi, atq; illud, Id facias alijs, quod tibi fieri vis & similia. Quæ ideo non sunt in Decalogo, sed sunt sicuti eius finis. Alia uero sunt

Tertiū.

Psal. 18.

Aristot.

Triple x ordo moralium

Soto de iure legibus III 13

Ad pri...

Obie...

Ad ter...

Solutio...

Auctor...

Solutio...

Ad ter...

S. Tho...

Primū...

sunt non vsque adeo uniuersalia, sed eorundem principiorum conclusiones quae quique perse etiam plebeius facile potest percipere. Veruntamen quia ob moram perueritatem & rationis nebulam potest nonnunquam eorum iudicium perueri, editione indigent. Atque huius secundi ordinis sunt cuncta praecepta Decalogi, quauis illa secunda tabula, quia nullo indigent fidei lumine constituta supra sunt in primo conclusionum gradu, praecepta vero prima, quia illo indigent, in tertio. Sed tertius ordo est eorum, quae non ita quisque facile rationis luce percipere potest, at sapientium indiget adminiculo. Quae ideo articulo in secundo conclusionum gradu collocauimus. Et haec sunt extra Decalogum per Moysen & Aaron suggestionem diuina superaddita. At quantum ea quae minus cognoscuntur, per illa quae parentissima sunt innotescunt praecepta huiusmodi tertii ordinis ad Decalogum, quo implicita sunt reducuntur, singulis scilicet ad singula respondentibus. Exempla patent. Cum enim primo Decalogi praecepto alienorum deorum cultus proscriptus eodem natuque sit, cuncta quae ad idololatricam superstitionem spectant, ad ipsum referuntur, quale est illud Deut. 18. Non inueniatur in te, qui iustret filium suum aut filiam suam, ducens per ignem, nec sit maleficus atque incantator, neque qui Phytones consulat neque diuinos, & quera a mortuis ueritatem. Rursus quia secundo mandato periurium cauetur, eodem reducitur prohibitio blasphemiae, quae Leuit. 24. extat, ubi blasphemus iubeat lapidibus obrui. Et prohibitio falsae doctrinae, cuius Deuteron. 8. fit mentio, ubi falsi prophetae refelli iubentur. Ad tertium autem praeceptum de sabbathi sanctificatione cuncta reducuntur ceremoniarum instituta. Quartum. Sicuti & ad quantum de honore parentibus deferendo applicatur omnia, quibus iubemur seniores & magistratos honorare. Quale est illud Leuit. 19. Coram cano capite conserge, & honora personam senis. Pari iure quintum praeceptum, quo homicidium condemnatur, iura omnia comprehendit, quibus coporea quatuor proximi lesio inhihetur, quin uero & internum odium. Quali illa sunt est in idem capitis. Non stabis contra sanguinem proximi tui. Et rursus, Ne oderis fratrem tuum in corde tuo. Ad eundem modum sexto praecepto, quae prohibitio est adulterij, implicatur genus omne luxuriae. In primis simplex fornicatio, & nefandum crimen, atque bestialitas, secundum illud Deuteron. 24. Non erit meretrix de filiabus Israel neque fornicator de filiis Israel. & Leuit. 18. Cum masculo non commisceberis, cum omni pecore non coibis. Atque eodem tenore septimo praecepto quo furtum vituperatur, affine est aliud Deuteron. 28. quo prohibetur usura, Non foeneraberis fratri tuo ad usuram. Et prohibitio fraudis, secundum illud Deuteron. 25. Non habebis in sacculo diuersa pondera. Ac perinde uniuersa technarum & calumniarum genera. Denique eodem pacto ad octauum praeceptum, quod prohibitio est falsi testimonij adiungitur & prohibitio falsi iudicij, atque omnes mendacij species ac detractionis. Legitur enim Exod. 23. Neque in iudicio plurimorum acquiesces sententiae, utra ueritas e deus. Et infra, Mendacium fugies, & Leuiti. 19. Non eris criminator & susurro in populis. Postremis autem duobus, utpote quibus omnis cohibetur sinistra cupiditas, nullum aliud superest quod adhibeatur. Circa haec non nisi unicum simplex dubiolum restat. Etenim in hac reductionum serie multa recensita sunt grauiora, quae ad leuiora reducuntur ut blasphemia, ad periurium & ad adulterium infanda, bestialiaque flagitia, ac denique rapina ad furtum, cum tamen ratio suadere uideatur, ut quae leuiora sunt, ad acerbiora reducuntur. Huius autem rationem Caietanus hanc subiungit, quod cum illa leuiora, communiora ut inquit sunt & frequentius in usu, ad illa referuntur alia quae rarius contingunt. At uero ratio haec non plene uidetur dubium dissuere. Nam illa ratione, fornicatio simplex, quae latius inter homines serpit, deberet in Decalogo prohiberi ad quam reduceretur adulterium. Ratio ergo non est, nisi quam supra saepenumero adnotauimus, nempe quod cum Decalogo illa deberent penitus conscribi, quae sunt parentissima & inter utres omnis iustitia atque adeo inter iniquitates iniuria sic cunctis notissima, in prima tabula posita sunt illa, quae palam est nos Deo debere. In secunda uero nisi illa quae iniuriam in proximum annexam habent, quale

Secundus

septimus

Octauus

Nonus

& decimus

Duo

lum

cum.

Rō Cit

ian.

I

at

pa

hr

ua

Pa

So

quale est mœchia . Nefandum enim , crimen & bestialitas , etsi sint foedissima ac subinde grauiora , tamen non sunt peccata contra iustitiam sed in corpus proprium . Tametsi in furto & rapina verum sit , quod per minoris cautelam prohibeatur maius .

Ad primū arg. Per hæc igitur argumenta facile soluntur . Ad primum enim respondetur , quod est tota lex pendeat ex illis duobus mandatis nihilominus alia euidentius ex illis inferuntur , & hæc in Decalogo copulata sunt . Alia vero minus euidenter , & hæc commissa sunt sapientum doctrinæ .

Ad secundū arg. Ad secundum autem respondetur , quod ceremonialia , & iudicialia , vt dictum est , sunt generalium determinationes non per viam illationis , sed per viam arbitramenti quo generalia speciatim determinantur , quare illa non reducuntur ad Decalogum , sed illa profus , quæ vt naturalis instinctus inde sapientes ratiocinando eliciunt .

Ad tertium arg. Ad tertium autem per id , quod sepe dictum est , respondetur , videlicet quod in Decalogo illa tantum sunt prohibita quæ manifestari in inferunt iniuriam : seu in personam presentem , vt homicidium seu in futuram prole , vt adulterium Reliqua vero quæ hominem in ordine ad seipsum componunt , vt fortitudo , & temperantia quia eorum contraria non sunt adeo manifesta crimina , commissa sunt alijs edocenda , vt ducibus in bello , qui doceant non esset fugiendum : Deuter. 20. Nolite metuere nolite cedere . Et patribus familias , qui suos instruant temperate viuere , vt eodem libr. ca. 21. Monita nostra audire cõtemnit , commensationibus uacat & luxurie , atque conuiuuiis , est enim hæc reprehensio atque correptio , qua parentes in filios vti debent .

ARTICVLVS XII.

Utrum præcepta moralia veteris legis iustificarent .

Primū arg. ad partē affirmatiuam. Paulus. Secundū.

Quæstio præfens in præceptis moralibus legis veteris dilucidandis versetur , queritur postremo articulo de eorum vigore , utrum videlicet eorum obseruantia iustificaret ? Videtur enim Paulus ad Roman. 2. id affirmare , vbi ait Non auditores legis iusti sunt apud Deum sed factores le-

gis hoc est , legis mandata complentes , iustificabuntur . Secundo , & id ipsum assertum esse videtur verbis illis I. c. i. 18. Custodite leges meas , atque iudicia , quæ faciens homo viuet in eis , vita scilicet spirituali , in qua iustitia apud Deum consistit . Et ratio id tertio persuadere videtur . Lex enim uerus , vipote diuinitus lata , excelsioris erat virtutis quam humana , lex autem humana iustos facit homines . Nam , vt supra dictum est , propositum legislatori est bonos facere ciues boni autem non sunt nisi per virtutes , quarum vniuersitatem . Aristoteles appellat legalem iustitiam : ergo lex uetus iustificabat . In contrarium est illud Paulus 2. ad Corinth. 3. Litera occidit . Quod secundum Augustinum in hb. de spiritu & litera . cap. 4. & proximis de præceptis moralibus ad literam intelligitur .

Tertiū .

August.

Quæstio hæc tempore S. Tho. licet contra Pelagianos , satis fuisset , tam ab alijs , tñ præcipue ab Augustino discussa , tamē postquam Lutherani eatenus fidei iustificatiōnem adscribere moliti sunt , vt operib. omnem denegauerint iustitiæ vim , celebrior facta est . De quo pene argumento tripertitum nos opus de natura , & gratia ad sanctum Concilium Tridentinum , edidimus . Hic ergo nimis operosum esset tam uastam disputationem ingredi : sed satis erit præfenti loco inseruire . Et quidem diffidēti non possumus , quin articulus hic apud San. Thom. pressior sit atque implicatio , quam suam esse solet lux ingenij , quia cum illo tunc temporis res erat constitutissima , non duxit necessarium præfenti loco eam euoluere . Accedit quod vniuersa eius exemplaria expositurum chalcographorumque subinde negligentia mendosa hoc loco sunt . Igitur vt tum S. Tho. tum res ipsa aperitur , notandum est , quod sicuti iustitia duplex est , scilicet infusa & acquisita , sic & iustificatio altera sit apud Deum atque altera apud homines . Quare dicendum prius de illa , quæ est apud Deum , quæ simpliciter est iustitia , ac deinde de altera , quæ tantum dicitur iustitia humana . Iustificatio ergo (vt 2. libra citato cap. 6. dicebamus) si proprie & per se primo nomen accipias , idem est quod iustitiæ factio puta opus quo quis ex iniusto sit iustus . Sicuti calefactio est actio qua frigidū fit calidum . Nā huiusmodi nomina muta-

S. Tho.

Aucto. libro de natura , & gra.

Soto , de Iust. & Jur. I tionem

SOTO
de Iure
Legibus
3
Dicit
13